

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

GÜZELLİK VE SAÇ BAKIM HİZMETLERİ

SAÇ BAKIM KOZMETİKLERİ

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. SAÇ TEMİZLEYİCİ KOZMETİKLER.....	3
1.1. Tanımı	3
1.2. Şampuanlar	3
1.3. Yüzey Etkin Maddeler	5
1.3.1. Deri Üzerindeki Etkileri	5
UYGULAMA FAALİYETİ	6
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	7
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	8
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	9
2. SAÇ GÖRÜNÜŞÜNÜ DÜZELTEN KOZMETİKLER	9
2.1. Tanımı	9
2.2. Saç Kremi	9
2.3. Saç ve Baş Suları	10
2.4. Saç Spreyleri	10
2.5. Saç Sertleştiriciler	11
UYGULAMA FAALİYET	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	16
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	17
ÖĞRENME FAALİYETİ-3.....	19
3.SAÇ KALICI DALGA VEREN KOZMETİKLER	19
3.1. Tanımı	19
3.2. Permanant Losyonlarının İçeriğindeki Maddeler.....	20
3.2.1. Asıl Permanant Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri	20
3.2.2. Fiksaj Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri	21
3.2.3. Permanant ve Fiksaj Maddesi Saklama Kuralları.....	22
3.2.4. Permanant Maddesinin Seçimi ve Uygulanması	22
UYGULAMA FAALİYETİ	23
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	24
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	26
ÖĞRENME FAALİYETİ-4.....	27
4. SAÇ BOYALARI VE RENK AÇICILAR.....	27
4.1. Saç Boyaları.....	27
4.1.1. Tanımı.....	27
4.1.2. Bitki Boyaları	27
4.1.3. Metal Tuzu Boyaları	28
4.1.4. Kombine Boyalar.....	28
4.1.5. Oksidasyon Boyalar.....	28
4.1.6. Oksidasyon Saç Boyalarının Bileşimi	28
4.1.7. Saç Boyamadaki Kimyasal İşlemler	29
4.1.8. Saç Boyaların Sınıflandırılması.....	30
4.2. Saç Açıcılar	31
4.2.1. Tanımı.....	31

4.2.2. Renk Açıcıların Bileşimi ve Etkisi	31
4.2.3. Renk Açıcıların Çeşitleri	33
UYGULAMA FAALİYETİ	34
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	36
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	38
MODÜL DEĞERLENDİRME	40
CEVAP ANAHTARLARI	42
KAYNAKÇA	44

AÇIKLAMALAR

KOD	815SBG012
ALAN	Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri
DAL-MESLEK	Alan ortak
MODÜLÜN ADI	Saç Bakım Kozmetikleri
MODÜLÜN TANIMI	Saç Bakım Kozmetikleri bilgilerinin anlatıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUK	Yok
YETERLİK	Saç Bakım Kozmetiklerini Uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam ve araç-gereç sağlandığında saç bakımında kullanılan kozmetikleri tekniğine uygun uygulayabileceksiniz. Amaçlar 1. Saç temizleme kozmetiklerini seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz. 2. Saçın görünüşünü düzelten kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz. 3. Saça kalıcı dalga veren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz. 4. Saç boyaları ve saç rengi açıcı kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Saç temizleme kozmetikleri, saç görünüşünü düzelten kozmetikler, saça kalıcı dalga veren kozmetikler, saç boyaları ve saç renk açıcı kozmetikler.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	➤ Her öğrenme faaliyeti sonunda verilen çoktan seçmeli, boşluk doldurma soruları ve uygulama faaliyetleri ile kendinizi değerlendirebileceksiniz. ➤ Yaptığınız uygulamaların sonunda performans testi ile kendinizi değerlendirebileceksiniz. ➤ Modül sonunda ise kazandığınız bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak ölçme araçları ile değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Saç vücudumuzun boynuzsu, duyumsuz bir uzantısıdır. Görevi kafatasımızı, dolayısı ile beynimizi korumaktır. Saç; rüzgar, güneş, havuz, deniz, fön, saç rengini açma ve saç dalgasını değiştirme, gibi fiziksel, kimyasal uygulamalarla saçın yapısı ve görünüşü bozulur. Saç bakım kozmetikleriyle amaçlanan saçın bozulan yapısını ve görünüşünü düzeltmek ve saç şeklini korumaktır. Bunun için saç ve saçlı deriye en uygun kozmetik seçilmeli ve yöntemine göre uygulanmalıdır.

Müşterilerinize saç ve saçlı deriye uygun kozmetikleri seçerek saç bakımı yapabilmeniz amacıyla bu öğrenim materyali hazırlanmıştır.

Öğrenme faaliyetlerimizin birinci kısmında, saç temizleme kozmetikleri; ikinci kısımda saç görünüşünü düzelten kozmetikler; üçüncü kısımda saç bakım kozmetikleri; dördüncü kısımda saça kalıcı dalga veren kozmetikler, beşinci kısımda saç boyaları ve saç rengi açıcı kozmetikleri ele aldık.

Hazırlanan öğrenim faaliyetleri sonunda saç ve saçlı deriye uygun kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli ortam ve araç-gereç sağlandığında saç temizleyici kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış merkezlerine giderek şampuan çeşitlerini ve özelliklerini sorarak öğreniniz ve bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. SAÇ TEMİZLEYİCİ KOZMETİKLER

1.1. Tanımı

Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arındıran temizleyici ürünlerdir.

1.2. Şampuanlar

Her ne kadar şampuanların işlevi son yıllarda karmaşık hale gelmiş olsa da, esas amaçları saçın yüzeyindeki sebum ve yabancı kalıntıları uzaklaştırarak saçı temizlemektir. Şampuan ürünleri, deri ve gözler için güvenli özellikte ve kullanım için uygun olmalıdır. Bu ürünler ayrıca iyi köpürme özelliğine sahip olmalı ve saçtan kolayca arındırılmalıdır. Yeterli süre için saklanabilmeli ve raf ömrü süresince kararlı kalmalıdır. Ayrıca şampuanların görünüşünün çekici ve kokusunun hoş olması tüketici açısından önemlidir.

Saç şampuanlarında saç üzerinde geçici bir örtü teşkil etmesi ve koruyucu etki göstermesi istenir. Bunlar aşırı kullanılırsa yağ bezlerinin daha fazla çalışmasını sağlar. Şampuan kaplarının üzerinde temeldeki etiketleri dikkatle okuyun. Bunlar çok şeyi açıklar. Şampuan kuru, yağlı, dengeli saçlar için mi? Boyanmış rengi açılmış saçlar için mi? Zenginleştirilmiş mi? Zenginleştirilmiş ise hangi maddelerle? İlaçlı mı? Alerji yapmayan türde mi? Tıbbi maddelerle mi yapılmış yoksa suni maddelerle mi?

Deneyler protein maddelerle zenginleştirilmiş şampuanlardaki protein moleküllerinin, saç teli tarafından emilerek saçı beslediğini ortaya koymuştur. Geri kalan protein molekülleri ise saçı geçici olarak kaplar, daha sonraki yıkamada akıp gider. Bu proteinli şampuanlar saçları daha kolay biçime girecek bir hale sokar, telleri de hafifçe daha kalınlaştırır. Birçok şampuanın üzerindeki etikette 'pH' işareti vardır. Bu 'asit' ya da 'alkali' derecesini gösterir.

Saçın etrafını nemden oluşmuş sıvı bir örtü sarar. Bu örtünün hafifçe asitli olması gerekir. Fakat saç rengini değiştirme ve kalıcı dalga verme gibi saçtaki kimyasal uygulamalar, çoğu zaman alkali bir tortu bırakarak saçın pul ve lif tabakalarında yıpranma meydana getirir. Bu da saçta esneklik kaybına neden olur, dolayısıyla saç kırılmasına, tellerinin uçlarının çatallaşmasına yol açar. Onun için bir şampuanın durulama, canlandırma malzemesinin pH derecesi saçın normal asit-alkali dengesinin korunması, düzeltilmesi konusunda önemli olabilir.

Şampuanınızın saç türüne uygun olmaması saçınıza zarar verebilir. Uygun şampuan ancak denemeler sayesinde bulunabilir. Şampuanın saçlarınızı ne dereceye kadar temizlediğine bakın. Saçlarınızın size nasıl geldiğine ve ne durum aldığına dikkat edin. Sürekli aynı şampuanın kullanılması saçta olan etkisini azaltacağından zaman zaman değiştirilmelidir. Bunların yağlı, kuru, boyalı saçlar için kremli, kremsiz olanları vardır. Ayrıca saç şekillendiriciler içeren şampuanlar da vardır. Kuru saçlara yağ temin eden, yağlı saçların fazla yağını alan ve boyalı saçlarında rengini koruyan maddeler içermelidir. Yağlı saçlar için genellikle limonlu şampuanlar; kuru saçlar için ise yağ içerikli şampuanlar kullanılır. Değişik yapıdaki şampuanlar arasında lanolinli, lesitinli, poli peptit ve aminoasitli, kininli, yumurtalı, ardıç katranlı, badem ve hint yağı tipleri vardır.

Şampuanların yıkama esnasında saçtaki sebum maddesini tamamen yok etmesi istenmez. Çünkü bu sebum saç ve saçlı deriye parlaklık ve yumuşaklık verdiği gibi, bakterilerden de korur. Saç çok sık yıkanmamalı ancak ihtiyaç hissedildiğin de yıkanmalıdır. Az şampuan kullanılmalı ve ikinci yıkamaya gerek duyulursa yapılmalıdır. Şampuanlar yoğun yapıda olmalarından ve saçtan kolay arındırılmadıklarından mutlaka sulandırılarak kullanılmalıdır. Saç, şampuan ile veya sabun ile yıkamadan sonra donuk, rengi gitmiş bir hal alır. Bu nedenden dolayı son durulama suyuna mutlaka asitli maddeler (sirke, limon) katmaya özen gösterilmez. Çünkü asitli çalkalamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırarak, suyun kirecini kırarak, saçta yumuşaklık ve parlaklık verecek, aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir. Ayrıca protein çöküşünü ve saçtaki aminoasit kaybını engelleyecektir ve açık kütikül pulcuklarını kapatacaktır.

Şampuanlar genellikle yüzey etkin madde içerirler. Böylece ıslatıcı, emülsiyon yapıcı ve köpük temin edici özellikleri vardır.

Katyonik yüzey etkin maddeler, köpük temin edici, temizleyici özellikleri yanında, negatif yük taşıyan keratinle, pozitif yük taşımaları dolayısıyla birleşirler ve saç üzerinde koruyucu bir örtü oluştururlar. Böylelikle saçın yapısının bozulmamasını sağlarlar. Bunlar sert temizleyicidirler ve deri üzerinde alkali etki gösterirler.

Anyonik yüzey etkin maddeleri temizleme özellikleri iyidir ve yağsızlandırma etkisi formülasyonuna göre değişir. Bunlar yumuşak temizleyicidirler ve deri ile uyumludurlar. En önemli madde 'sodyum lauril sülfat'(SLS)tır. Bu su sertliğinden bağımsız olarak mükemmel temizleme özelliği sağlayan, çözünen, yüksek köpük oluşturuca özelliktedir. Son zamanlarda

‘amonyum lauril sülfat’ kullanılmaya başlandı. Bu SLS’nin tüm üstün özelliklerine sahip olmakla birlikte, saçlı deri ile daha uyumludur ve saçtan daha kolay uzaklaştırılır.

Noniyonik yüzey etkin maddelerin de iyi temizleyici özellikleri vardır. Bunlar saçı güneş, deniz suyu, kum ve tuzun zararlı etkilerinden korumak için tercihen (aminoasitler ve polipeptidler) ilave edilir. Şampuanlarda zengin kararlı, kremi köpük oluştururlar ve diğer yüzey etkin maddelerin iritan etkilerini azaltırlar. Şampuanın fomülasyonunu şunlar oluşturur.

- Birincil yüzey etkin madde (temizleyici)
- İkincil yüzey etkin madde (köpük arttırıcı)
- Kıvam verici
- Sertleştirici hacim arttırıcı
- Renk verici
- Opaklaştırıcı (sedefli beyaz parlaklığı)
- Koruyucu

1.3. Yüzey Etkin Maddeler

Yüzey etkin maddeler sulu maddelerle yağlı maddeleri bir arada tutan maddelere denir. Yağı çözen bulunduğu ortamdan çekip çıkartan özelliğe sahip olduğu için kozmetiklerde temizleyici (deterjan) olarak kullanılır. Bu maddeler aynı zamanda ıslatıcı maddelerdir. Bu etkilerinden dolayı saç boyalarının içinde kullanılır. Boyaların köpürmesi bu yüzdendir. Temizleyicilerde (deterjan) olduğu gibi köpük oluştururlar, emülsiyon sistemlerini oluştururlar. Parfüm ve koku verici maddelerin suyun içinde çözünmesini sağlarlar.

1.3.1. Deri Üzerindeki Etkileri

- Derinin kurumasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olurlar.
- Temizleyici maddelerde fazla miktarda yüzey etkin maddeler olduğu için cilde zarar verirler. Hassaslaştırıcı, tahriş edici, şişme etkileri vardır. Ayrıca ciltteki yağı kaldırma ve su dengesini bozması açısından iritan etkiye sahiptirler.
- Bir grup yüzey etkin maddeler (özellikle katyonik yapıdakiler) zararlıdır ve protein yapısına yapışırlar. Bunun sonunda deride alerjiye neden olurlar. Bunlar ağız içi ve göz mukozasına değmemelidir. (Katyonikler: Antibakteriyel etkisinden dolayı yüz jellerinde, deodorantta, diş bakım ürünlerinde, saç bakım ürünlerinde kullanılır)

UYGULAMA FAALİYETİ-1

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Ortamı hazırlayınız. (Bk. Ön Hazırlık Mod.) ➤ Kişisel hijyeninizi yapınız (Bk. Ön hazırlık Mod.). ➤ Araç-gereçlerin hijyenini yapınız (Bk. Ön Hazırlık Mod.). ➤ Araç-gereçleri düzenli şekilde yerleştiriniz. ➤ Saç ve saçlı deri teşhisi yapınız.(Bkz.Saç ve Saçlı Deri Analizi) ➤ Uygun temizleyici ürünü seçiniz. ➤ Müşterinin saçının dolaşğını açınız. ➤ Yıkama lavabosuna oturtunuz. ➤ Müşterinin ensesine saç yıkama havlusu koyunuz ➤ Müşteriyi geriye doğru yaslayınız. ➤ Saçları yıkama lavabosunun içine toplayınız. ➤ Saçları ıslatınız. ➤ Yeteri miktarda şampuanı bir kap içinde sulandırınız. ➤ Saçın her tarafına şampuan dökünüz. ➤ Ön yıkama yapınız. ➤ Saçı durulayınız. ➤ Saçın her tarafına şampuanı dökünüz. ➤ Esas yıkama yapınız. ➤ Saç temizleme masajı yapınız. ➤ Saçı durulayınız. ➤ Saçın suyunu sıkınız. ➤ Saça krem sürünüz. ➤ Saçı durulayınız.	➤ Önlük giymeye özen gösteriniz. ➤ Ortamda ıslaklık olmamasına özen gösteriniz. ➤ Şampuan kaplarının ve havlunun temizliğine dikkat ediniz. ➤ Saçı ayırarak saçlı deri teşhisi yapınız. ➤ Saçlı deri teşhisi yaparken müşteriyi rahatsız etmemeye özen gösteriniz. ➤ Saç uçlarından başlayarak saç dolaşğını açınız. ➤ Müşterinin yakasını içeri kıvrımayı unutmayınız. ➤ Yıkama lavabosunun oyuğu ile ense arasında boşluk kalmamasına özen gösteriniz. ➤ Fazla şampuan kullanmak saçı matlaştırır ve saçtan zor arındırılır. ➤ Esas yıkamada ön yıkamadakinden daha az şampuan kullanınız. ➤ Saç kremi saçlı deriye sürmeyiniz. ➤ Saç kremi çok kullanmak saçı yağlandırıp şekil almasını zorlaştırır. ➤ Uygulamaları güler yüzlü yapınız. ➤ Sakin olunuz. ➤ Tutumlu olunuz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Arkadaşınızın saç ve saçlı derisini teşhis ederek, uygun ürünü seçiniz ve uygulama faaliyetlerindeki gibi uygulayınız. Yaptığınız uygulamayı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Ortamı hazırladınız mı?		
2	Kişisel hijyeninizi yaptınız mı?		
3	Araç-gereçlerin hijyenini yaptınız mı?		
4	Araç-gereçleri düzenli şekilde yerleştirdiniz mi?		
5	Saçlı deri teşhisi yaptınız mı?		
6	Uygun temizleyici ürünü seçtiniz mi?		
7	Müşterinin saçının dolaşğını açtınız mı?		
8	Yıkama lavabosuna oturttunuz mu?		
9	Müşterinin ensesine saç yıkama havlusu koydunuz mu?		
10	Müşteriyi geriye doğru yasladınız mı?		
11	Saçları yıkama lavabosunun içine topladınız mı?		
12	Saçları ıslattınız mı?		
13	Yeteri miktarda şampuanı bir kap içinde sulandırdınız mı?		
14	Saçın her tarafına şampuanı döktünüz mü?		
15	Ön yıkama yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksikliklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları (D) veya (Y) şeklinde cevaplandırarak değerlendiriniz.

1. () Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arındıran temizleyici ürünlere şampuan denir.
2. () Asitli yıkamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırarak, suyun kirecini kırarak, saçta yumuşaklık ve parlaklık verecek, aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir.
3. () Şampuanlar iyi köpürme özelliğine sahip olmamalı ve saçtan kolayca arındırılmamalıdır.
4. () Yüzey etkin maddeler derinin kurumasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olurlar.
5. () Amonyum lauril sülfat deri ile uyumlu olmayan kimyasal bir maddedir.

NOT: Cevap anahtarınız modülün sonundadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise bir sonraki değerlendirme ölçeğine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli ortam ve araç-gereç sağlandığında, saç görünüşünü düzelten kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış merkezlerine giderek markalara ait saç sertleştiricileri ve özelliklerini sorarak öğreniniz ve bilgilerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. SAÇ GÖRÜNÜŞÜNÜ DÜZELTEN KOZMETİKLER

2.1. Tanımı

Saçın temizlenmesinden sonra görünüşünü düzeltmek, kolay şekil almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, hacim kazandırmak, kırıklarını düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için kullanılır.

Doğal ve hafif hasar görmüş saç için krem kullanılır. İnce, zayıf saçlar esnek ve ipek gibi olması için, iyileştirici; kalın, sert saç için yumuşatıcı esneklik verici; çok hasar görmüş saç için ise saç liflerini yeniden yapılandırıcı koruyucu özelliğe sahip preparatların kullanılması uygundur.

2.2. Saç Kremleri

Saç kremleri, emülsiyon şeklinde olup saça parlaklık, esneklik ve nemli bir his verip taranmayı kolaylaştırır. Ayrıca, ihtiyaç doğrultusunda, uygun miktarda saç şekillendirici madde içerebilir. Kremlerin içindeki askorbik asit maddesi saçların kütikül pulcuklarının kapanmasını sağladığı gibi, ayrıca bir antioksidan olarak işlev gördüğü için de kullanılmaktadır.

Saç kremlerinin temel bileşenleri, sıvı yağlı maddelerdir. Sulu bileşen ise %30–70 oranındadır. Emülsiyon Y/S veya S/Y tipinde olabilir. Genellikle, Y/S emülsiyonu çok az yapışkan yapıda ve canlandırıcıdır. S/Y tipi ise biraz yağlıdır; buna karşılık çok iyi parlaklık verir ve iyi şekillendiricidir. Bu kremler saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolan yağ maddelerini yedeklemek ve böylece saç daha yumuşak yapmak, saça doğal bir parlaklık

vermek için kullanılır. Bunlar saçlı deriye gelmeyecek şekilde yeteri miktarda saçlara uygulanır.

2.3. Saç ve Baş Suları

Saç tarama suları ile saçlar, saçı biçimlendirmek üzere ıslatılırlar. Az miktarda bal mumu ya da yağ maddeleri (alkolde çözünmüş) ve tabaka oluşturan maddeler saçın şekil alma özelliğini ve saç tuvaletinin dayanıklılığını artırırlar. Kokulu saç suları yüksek değerli, etanolde çözünmüş koku maddeleri sayesinde hoş bir koku verirler ve ferahlatırlar.

İlaçlı baş suları, belli kozmetik bakım amacıyla kepek, kaşıntı, yağlanmaya karşı kullanılırlar. Bu ürünler kan dolaşımını artırır ve baş derisinin işlevini teşvik ederler. Etkileri baş derisi için hafifletilmiş olduğundan sürerken saç ayrılmalıdır ve bu sular kullanılırken masaj yapılmalıdır.

Saç ve baş sularının ana bileşeni, %40-60'lık izopronal ilavesidir. Kimyasal tepkimeleri hızlandırıcıları için, iyi bir çözelti maddesi olmasının yanında dezenfekte edici, ferahlatıcı, kaşınmayı azaltıcı, kan dolaşımını artırıcı özelliği de vardır. Kükürt ve kükürt bileşikler, salisilik asit de dezenfekte ederler ve keratolitik özellikleri sayesinde kepek oluşumu ile mücadele ederler.

Bazı baş suları, beyaz saçtaki çirkin sarılıkları örtmek için boyalar (mavi-menekşe tonları) içerirler. Baş sularının saçı büyütücü etkisi tartışmalıdır. Çünkü aminoasit, protein, vitamin gibi kimyasal tepkimeleri hızlandırıcıların baş derisi tarafından gerçekten emilip emilmediği açığa çıkmamıştır. Buna karşın hormonların (östrojen) saç büyütücü etkisi kanıtlanmıştır.

Baş suları saçlı deriyi sağlıklı tutma ve böylece saç dökülüşünü azaltma ve saç dökümünde, saç büyümesini yeniden hızlandırma konularında yardımcı olurlar. Saç ve baş suları kimyasal tepkimeleri hızlandırıcı, koku maddeleri içeren alkollü çözeltilerdir ve baş derisi bozukluklarının bakımı için kullanılır. Hormonların neden olduğu saç dökülüşünü baş suları yavaşlatırlar.

2.4. Saç Spreyleri

Kaliteli spreylerde püskürtülerek çıkartılan madde saçta toz inceliğinde dağılan, saç üzerinde kaygan, berrak, kuruyunca yapışkan olmayan bir tabaka oluştururlar. Sprey saçta iyice yapışmalı ama esnek olmalı, yıkama ve fırçalamayla kolayca saçtan uzaklaştırılabilmelidir.

Spreyin ana bileşenleri saçı nemden koruyan ve saç biçimini saç telleri arasında oluşturduğu 'cila köpükleri' ile sertleştirip dayanıklılaştıran suni reçinelerdir. İçinde bulunan yumuşatıcılar spreyn tabakasını esnek kılarlar ve pul pul kabarmayı önlerler. Tabaka oluşturuvcu çözelti maddeleri, yumuşatıcı ve parfüm yağları olarak öncelikle izopropanol,

etanol, metilenklorit vs. gibi maddeler kullanılır. Sevk maddeleri (itici gaz) olarak gaz biçimli substanslar kullanılırlar.

Püskürtme düğmesine basarak subap açıldığında spreyn içindeki madde sevk maddesi yardımı ile dışarı püskürtülür. Saç spreyi kutuları püskürtme sırasında müşterinin saçından 20–30 cm. olabileceğince dik tutulmalıdır ve sürekli hareket ettirilmelidir. İnce toz halinde dağılan maddelerden oluşan bu tür püskürtme maddelerine ‘aerosol’ adı verilir.

Sprey kaplarını kullanırken üzerlerinde yazılı olan uyarılara dikkat etmek gerekir. Vitrinlere yalnızca gösterme amacıyla kullanılan ambalajlar konmalıdır. Tamamen boşalmamış kutular çöpe atılamazlar, çünkü orada sıcak kül yüzünden kızıp patlayabilirler.

Saç spreyleri saçın üzerinde koruyucu ve sağlamlaştırıcı bir tabaka oluşturan alkolde çözünmüş suni reçineler içerirler. Basit olarak ifade etmek gerekirse saç spreyleri polimer reçinesinden oluşur, karşılıklı temas noktalarındaki saç tellerini bağlayarak saçı "tutan" bir çözeltidir. Saç spreyi ürünlerinin genel koşulları şunlardır:

- Çok sert görünmeyen, iyi tutma özellikleri göstermelidirler
- Saçın parlaklığını bozmamalıdır
- Şampuanla yıkandıklarında kolayca giderilebilmelidirler
- Atmosferden nem emmeye yatkın olmalıdırlar.
- Saç fırçalandığında, pullanmadan ince bir toz halinde dökülmelidirler.

Saç spreyleri genellikle kuru saçın üzerine saç şeklini koruması için uygulanırlar. Yumuşak ve sert olmak üzere iki tür sprej vardır. Yumuşak sprej her uygulamada rahatlıkla kullanılırken sert sprej sadece topuz uygulamalarında kullanılmaktadır. Sprej saça zerrecikler halinde yapışır ve daha fazla bağ kurulmasını sağlar. Zerrecikler saça değdiklerinde birleşirler ve bağları oluştururlar. Zerrecikler bundan sonra kuruyarak teller arasındaki yapıştırıcı görevi görürler. Solüsyonun uçucu niteliği dolayısıyla kuruma süresi kısadır.

Spreji gözlere püskürtmeyin, kutuları basınçtan, güneş ışığından ve 50 °C üzerindeki ısılardan koruyun. Aleve, göze, lense ve aynı noktaya doğru püskürtmeyin. Püskürtürken mutlaka yüze koruyucu maske koyun.

2.5. Saç Sertleştiriciler

Bileşimleri ve etkileri açısından saç sprejlerine benzerler. Çözelti maddeleri olarak kullanılan alkol oranı %20–50 arasındadır. Normal olarak izopropanol, pahalı kokulu sertleştiricilerde ise etanol kullanılır. Saça tonlatıcı renk veren sertleştiriciler doğrudan boyayıcı boya maddeleri içerirler. H₂O₂ ilavesi olan bazı sertleştiricilerin renk açıcı etkileri

vardır. Katyon aktif maddeler, saçın yıkanmadan sonraki elektrostatik yüklenmesini kaldırır. Fön losyonları da genelde aynı maddeleri içerirler. Jöle ya da aerosol biçiminde olan sertleştiriciler de vardır. Kalite özellikleri aynı spreydeki gibidir.

Saç setleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan alkol çözeltileridirler. Saç sertleştirici maddelerin amacı saça biçim vermeyi kolaylaştırmak, saçın nem alma kapsamını azaltmak ve böylece saç biçiminin dayanıklılık süresini uzatmak, saçın yıkandıktan sonraki uçuşmasını önlemek, parlaklığını önlemek ve saça hoş bir koku vermektir.

- **Saç Köpükleri: Aerosol** kabı içinde şekil verici konsantre ve itici gazdan oluşurlar. Şekil verici kaptan püskürtüldüğünde, sıvılaştırmış gaz buharlaşır ve geriye köpük kalır. Bu ürünler kullanılmadan önce mutlaka çalkalanmalıdır.
- **Saç Jöleleri: Alkol** çözeltili jöle oluşturu suni reçinelerden ve yağmsı bileşenlerden oluşurlar. Saça uygulanan jöleler, şekil verici bileşenler içerir, suda çözünen polimerler ile kıvamı arttırılır, jel yapısında saydam preparatlardır. Şekil verici olarak kullanılan reçinelerin kurutucu etkisi vardır. Bu ürünlerde, suda çözünen polimerler (karboksivinil polimer, metil selüloz, karagenan), şekil verici ajanlar (ponivinil prolidon), nem çekiciler, alkali ajanlar, yüzey etkin maddeler ve şelat yapıcı maddeler kullanılır.
- **Çubuk Şeklinde Pomatlar:** Jel şeklinde veya hafif katı şekilde, yarı katı yağlı preparatlar olan pomatlar, saçı şekillendirmenin yanı sıra parlaklık da vermek amacıyla kullanılır. Saça uygulanan çubuklar, çubuk şeklinde katı preparatlar olup, özellikle sert saçları şekillendirmek için kullanılır.
- **Şekil Verici Losyonlar:** Reçine ve zamların etil alkol ve saf su içinde çözüldürülmesi ile hazırlanırlar. Saç losyonları ıslak saça uygulanan şişelenmiş sıvılar olmaları dışında saç spreylerine çok benzerdirler. Losyonlarda bazen, yaklaşık %60' ı su ve %40' ı alkol olması haricinde saç spreylerindeki benzer formüller ve aynı reçine türleri kullanılmaktadır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
MÜŞTERİ HAZIRLAMA	ÖNERİLER
➤ Ortamı hazırlayınız (Bk. Ön Hazırlık Mod.). ➤ Kişisel hijyeninizi yapınız (Bk. Ön azırlık Mod.). ➤ Araç-gereçlerin hijyenini yapınız(Bk. Ön Hazırlık Mod.). ➤ Müşterinin omzuna temiz havlu koyunuz. ➤ Yıkanmış saçın dolaşğını açınız. ➤ Saçın fazla suyunu havlu arasında bastırarak alınız.	➤ Önlük giymeye özen gösteriniz. ➤ Ortamda ıslaklık olmamasına özen gösteriniz. ➤ Kozmetik kaplarının temizliğine özen gösteriniz. ➤ Havlunun kuru olmasına özen gösteriniz. ➤ Saçı ense uçlardan tutam tutam taramaya özen gösteriniz.
KREM UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşterinin omzuna saç yıkama havlusu koyunuz ➤ Müşteriyi yıkama lavabosuna oturtunuz. ➤ Saçı yıkayınız (Bk. Saç Yıkama Mod.). ➤ Saçı durulayınız. ➤ Yeteri miktarda avuç içine krem alınız. ➤ Ellerinizi birbirine sürerek kremi avuç içine dağıtınız. ➤ Saç uçlarına kremi sürünüz. ➤ Bir dakika bekletiniz. ➤ Saçı durulayınız.	➤ Önlük giyiniz. ➤ Az miktarda krem kullanınız aksi takdirde saç yağlanır ve şekil alması zorlaşır ➤ Kremi saçlı deriye sürmeyiniz. ➤ Kremi, saçtan iyice arındırmaya özen gösteriniz, fazla sürerseniz arındırmanız zor olacaktır. ➤ Sakin olunuz. ➤ Hijyenik olunuz. ➤ Tutumlu olunuz. ➤ Fazla su harcamayınız.
JÖLE UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Kaptan yeteri kadar jöle alınız. ➤ Eldeki jöleyi su kabından su sıkarak ıslatınız. ➤ Elleri birbirine sürerek avuç içinde dağıtınız. ➤ Yukarıdan aşağıya hareketlerle saçlara jöle sürünüz. ➤ Saçı tarayınız. ➤ Saça şekil veriniz.	➤ Değişik uygulamalarla saça şekil verilecekse az jöle kullanmaya ve tarayarak saça dağıtmaya özen gösteriniz. Fazla jöle saç yapış yapış yapacaktır. ➤ Saça sadece jöle ile şekil verilecekse çok jöle kullanabilirsiniz. ➤ Saçlı deriye jöle sürmemeye özen gösteriniz. Çünkü saçlı derinin hava almasını önler ve tahriş yapabilir. ➤ Saça sadece jöle ile şekil verilmiş ise mutlaka günün akşamında saç yıkanmalıdır.

KÖPÜK VE UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Köpük kabını çalkalayınız. ➤ Kabı ağız aşağı tutarak avuç içine yeterli miktarda sıkınız. ➤ Köpüğü nemli saça yukarıdan aşağı hareketlerle sürünüz. ➤ Saçı tarayınız. ➤ Saça şekil veriniz.	➤ Köpük kabı çalkalanmadan ve ağız aşağı tutmadan sıkılırsa kaliteli köpük oluşmayacağından çalkalamaya, ağız aşağı tutmaya özen gösteriniz. ➤ Avuç içine az az köpük sıkarak saça sürünüz, aksi takdirde köpüğü kontrol edemeyebilirsiniz. ➤ Değişik uygulamalarla saça şekil verilecekse az köpük kullanmaya ve tarayarak saça dağıtmaya özen gösteriniz. ➤ Saça sadece köpük ile şekil verilecekse çok köpük kullanabilirsiniz. ➤ Kuru saça da uygulanabilir. ➤ Saçlı deriye köpük sürmemeye özen gösteriniz. Çünkü saçlı deri hava almaz.
ŞEKİL VERİCİ LOSYON UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Losyon kabını çalkalayınız. ➤ Nemli saça sıkınız. ➤ Saçı tarayınız. ➤ Saça şekil veriniz	➤ Saçın her tarafına sıkmaya özen gösteriniz. ➤ Saçı mutlaka tarayarak saça iyice dağıtınız. ➤ Fazla miktarda uygulamak saçı yapış yapış yapacağından az kullanınız. ➤ Güler yüzlü olunuz. ➤ Sakin olunuz. ➤ Tutumlu olunuz.
ÇUBUK ŞEKLİNDE POMATLAR UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Saçı kurutarak şekil veriniz. ➤ Az miktarda avuç içine pomat alınız. ➤ Ellerinizi birbirine sürerek avuç içinde dağıtınız ➤ Saç uçlarına sürünüz.	➤ Az miktarda kullanmaya özen gösteriniz aksi takdirde saçı yağlandırır ve saçın çabuk kirlenmesine neden olur. ➤ Saç diplerine sürmemeye özen gösteriniz. ➤ Saçın elektriğini alarak parlaklık verecektir.

SPREY UYGULAMA	ÖNERİLER
➤ Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırlayınız. ➤ Saçı kurutarak şekil veriniz. ➤ Sprey kabını çalkalayınız. ➤ Spreyi saça 20-30 cm uzaktan saçın her tarafına gelecek şekilde sıkınız.	➤ Sprey kabını çalkalamaya özen gösteriniz aksi takdirde sprey iyi püskürmez. ➤ Spreyin aynı yere gelmemesi için sıkarken elinizi sürekli hareket ettirmeye özen gösteriniz. ➤ Spreyi sıkarken saçta çukurluk oluşturup saçı bozmaması için belirli mesafeden hareket ettirerek püskürtünüz. ➤ Saça son şekli verdikten sonra spreyi hareketli sıkın ve taramayın.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz.

1. Saçın temizlenmesinden sonra..... almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek,..... kazandırmak,düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelteren kozmetikler kullanılır.
2. Saç kremleri saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolanmaddelerini yedeklemek ve böylece saçı dahayapmak , saça doğal birvermek için kullanılır.
3. Sprey saç iyice, esnek olmalı, yıkama ve kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır.
4. Saç setleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan çözeltilerdir.
5. Köpük kapları kullanılmadan önce mutlaka

NOT: Cevap anahtarınız modülün sonundadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız. Tamamı doğru ise bir sonraki değerlendirme ölçeğine geçiniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Arkadaşınızın cildini teşhis ederek, uygun ürünü seçiniz ve uygulama faaliyetlerindeki gibi uygulayınız. Yaptığınız uygulamayı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
	Müşteri hazırlama		
1	Ortamı hazırladınız mı?		
2	Kişisel hijyeninizi yaptınız mı?		
3	Araç-gereçlerin hijyenini yaptınız mı?		
4	Müşterinin omzuna temiz havlu koydunuz mu?		
5	Yıkamış saçın dolaşğını açtınız mı?		
6	Saçın fazla suyunu havlu arasında bastırarak aldınız mı?		
	Krem Uygulama		
7	Müşterinin omzuna saç yıkama havlusu koydunuz mu?		
8	Müşteriyi yıkama lavabosuna oturttunuz mu?		
9	Saçı yıkadınız mı?		
10	Saçı duruladınız mı?		
11	Yeteri miktarda avuç içine krem aldınız mı?		
12	Ellerinizi birbirine sürerek kremi avuç içine dağıttınız mı?		
13	Saç uçlarına kremi sürdünüz mü?		
14	Bir dakika beklettiniz mi?		
15	Saçı duruladınız mı?		
	Jöle Uygulama		
16	Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
17	Kaptan yeteri kadar jöle aldınız mı?		
18	Eldeki jöleyi su kabından su sıkarak ıslattınız mı?		
19	Elleri birbirine sürerek avuç içinde dağıttınız mı?		
20	Yukarıdan aşağıya hareketlerle saçlara jöle sürdünüz mü?		
21	Saçı taradınız mı?		
22	Saçı şekil verdiniz mi?		
	Köpük Uygulama		

23	Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
24	Köpük kabını çalkaladınız mı?		
25	Kabı ağız aşağı tutarak avuç içine yeteri miktarda sıktınız mı?		
26	Köpüğü nemli saç a aşağı yukarı hareketlerle sürdünüz mü?		
27	Saçı taradınız mı?		
28	Saç a şekil verdiniz mi?		
	Çubuk Şeklinde Pomatlar Uygulama		
29	Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
30	Saçı kurutarak şekil verdiniz mi?		
31	Az miktarda avuç içine pomat aldınız mı?		
32	Ellerinizi birbirine sürerek avuç içinde dağıttınız mı?		
33	Saç uçlarına sürdünüz mü?		
	Sprey Uygulama		
34	Müşteriyi yukarıdaki gibi hazırladınız mı?		
35	Saçı kurutarak şekil verdiniz mi?		
36	Sprey kabını çalkaladınız mı?		
37	Spreyi 20-30 cm uzaktan saçın her tarafına gelece şekilde sıktınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksikliklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

Cevaplarınızın tamamı evet ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli ortam ve araç-gereç sağlandığında saça kalıcı dalga veren kozmetikleri seçerek tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış noktalarına giderek, değişik markalara ait saç özelliklerine göre ürettikleri perma losyonlarını araştırınız ve rapor haline getirerek arkadaşlarınıza sununuz.

3.SAÇA KALICI DALGA VEREN KOZMETİKLER

3.1. Tanımı

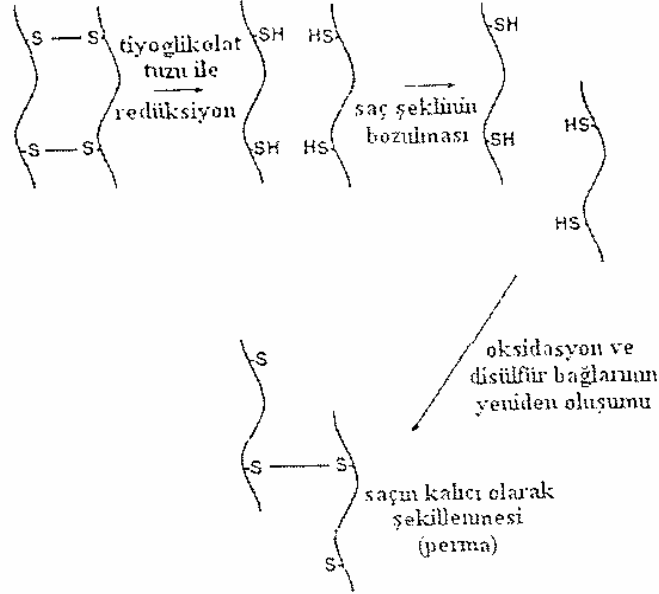
Saçın şeklini kalıcı olarak değiştirmek için kullanılan kozmetiklere saça kalıcı dalga veren kozmetikler denir.

Saçta, saçın ana elemanı olan keratindeki polipeptit zincirlerinin çeşitli yan zincir bağları ile oluştuğu bir yapı bulunur. Permanant işlemi açısından, yan zincir bağlarından en önemlisi en kuvvetli olan disülfür (kükürt- S-S) bağlarıdır.

Permanant losyonlarının etki düzeneğini kısaca şöyle özetleyebiliriz:

Permanant maddesindeki disülfür (kükürt) bağlarını kıran ajanların (indirgeme maddesi) etkisiyle, disülfür bağları kırılarak yeni bir yapı oluşturulur ve saçın şekli bozulur.

Bu yeni yapı oksidan ajanların (oksidasyon maddesi) etkisiyle birleşerek, yeni disülfür bağları oluşturur ve sabitler. Böylelikle saçın kalıcı olarak şekli değişir.

Şekil 3.1: Saça kalıcı şekil verme (permanant) mekanizması

3.2. Permanant Losyonlarının İçeriğindeki Maddeler

Permanant işlemi için genellikle iki preparat gurubu kullanılır.

- Asıl permanant maddesi (developman çözeltisi de denir.) (1. ilaç)
- Fiksaj maddesi (kısaca F çözeltisi) (2. ilaç).

Bu preparatlar piyasada sıvı (çözelti, emülsiyon) ya da köpük (aerosol) şeklinde bulunurlar.

3.2.1. Asıl Permanant Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri

- **İndirgeme maddesi:** Permanant maddesinin ön önemli bileşenidir, görevi saçtaki disülfür köprülerini kırma ve böylece saçı biçimlendirilebilir hale getirmektir. Bunun için sülfidler, hidrojen sülfidler en çok tioglikolik asitler uygundur. Alkalik tepkimeli preparatlarda çoğunlukla amonyum tioglikolat bulunur. Tioglikolat, asitten ve amonyaktan oluşan alkali tepkimeli bir tuzdur.
- **Alkalileştirme maddesi:** Öncelikle amonyak kullanılır, bunun yanı sıra athanolamin ya da az miktarda sut kostik gibi diğer alkalilerde kullanılabilirler. Alkaliler saçı şişirerek kütikül pulcuklarını açarlar ve böylece perma ilacının saça girmesini sağlarlar. Ayrıca saçtaki tuz ve hidrojen köprülerini gevşetirler.
- **Amonyacı ayırıcı bileşikler:** pH değerini ayarlarlar veya duruma göre sabit tutarlar. Genellikle perma maddesinin pH değeri 9.3–9.6'dır.
- **Çözültileştiriciler:** Zor çözünen bileşenlerin çözülebilmesi için gereklidirler.

- **Nemlendiriciler:** Sıvıların yüzey gerilimini azaltırlar ve permanant ilacının saçta iyice dağılmasını ve girmesini sağlarlar
- **Emülgatörler:** (örneğin gliserin stearat) Besleyici yağ ilavelerini (yağlar, balmumu) iyice dağılmış bir hale getirmek ve emülsiyonu stabilize etmektir.
- **Koruyucu ve besleyici maddeler:** (yağlar, lanolin, lesitin, siklon, proteinler, gliserin, bitki özütleri) Saçın zarar görmesini engeller ve saçı besleyip parlatırlar.

Bunların dışında permanant losyonlarına eklenen maddeler; tioglikolatların kötü kokusunu örtmek için eklenen koku maddeleri, akmayı engellemek için eklenen koyultucu maddeler, görünümü düzeltmek için eklenen boyalar, sulandırıcı olarak eklenen damıtılmış su ya da tuzu alınmış sudur. Karışımındaki su oranı yaklaşık olarak % 60'dır.

Asıl permanant maddesinin kullanımı sırasında alınması gereken önlemler şunlardır:

Demir tuzları ile tioglikolatlar (tiol etanoatlar) mor kırmızı boyalar meydana getirirler. Losyon herhangi bir cihaz veya demir preparat ile muamele etmişse saç ile temas ettirilmemelidir. Kaplar cam veya plastikten seçilmeli ve kimyasal maddelere karşı dirençli olmalıdırlar.

Keratinden oluşan deri ve tırnaklar indirgen maddenin etkisinde kalarak, yapıları bozulacağından dolayı, eller eldiven ile korunmalıdır. Losyonu gözler, yüz ve ağızdan uzak tutmak gerekir.

Alkali ve tioglikolatlar kafa derisi kesiklerinde ve tahrişlerinde inflamasyona (iltihaplanmaya) sebep olabilir. Küçük kesikler ve tahrişler için yumuşak parafin yararlı bir koruyucudur.

3.2.2. Fiksaj Maddesinin Genel Bileşenleri ve Görevleri

- **Oksidasyon maddeleri:** Oksidasyon sayesinde disülfür bağlarını yeniden yeni konumlarında sabitleştirirler. Başlıca %0.5-2'lik konsantrasyonlu hidrojen peroksit kullanılır.
- **Nötrleştirme maddesi:** Organik asitler kullanılır. Bunlar asıl perma ilacının alkalik artıklarını nötrleştirmek ve saçı canlandırmak amacı ile kullanılırlar.

Bunların dışında fiksaj maddesinin içinde nem gücünü artırıcı maddeler, köpük oluşturmalar, saç besleyiciler ve parlatıcı maddeler eklenir. Fiksaj maddeleri asit tepkisi gösterirler.

3.2.3. Permanant ve Fiksaj Maddesi Saklama Kuralları

- Sıcaktan ve soğuktan korunmalıdır.
- Şişeler açık bırakılmamalıdır.
- Açılan şişeler hemen kullanılmalıdır.

3.2.4. Permanant Maddesinin Seçimi ve Uygulanması

Üretici firmaların yaptığı permanant maddeleri, belli saç kalitesi için belirlenmişlerdir. (Örneğin boyalı, rengi açılmış, gözenekli v.b.)

Farklı saç kaliteleri için olan permanant maddeleri, birbirlerinden indirgeyici madde konsantrasyonunda ve pH değerinde farklılıklar gösterirler. Çünkü gözenekli saçlar daha emicidirler ve normal konsantrasyonlarda çok fazla indirgeyici madde emebilirler.

Tüm saç kaliteleri için kullanılan bir permanant maddesi , su ile sulandırılıp daha az konsantrasyon elde edilebilir. pH değerinde pratikte, sulandırma işleminde pek değişiklik olmamıştır.

Piyasada bulunan permanant ilaçları farklı biçimlerde uygulanır. Bu yüzden kullanma talimatına sıkıca uyulmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Değişik firmalara ait perma ilaçlarının kokusunu kontrol ediniz.	➤ Çoğu perma ilacının kokusunun aynı olduğuna dikkat ediniz. ➤ Koklarken burnunuza çok yaklaştırmayınız. ➤ Derin nefes almayınız.
➤ Birkaç farklı perma ilacından birkaç miligram alıp bir cam kaba doldurunuz. ➤ pH değerlerini turnusol kağıdı ile ölçünüz. ➤ Yarım saat sonra tekrar pH değerlerini turnusol kağıdı ile ölçünüz. ➤ pH değerleri arasındaki farkı karşılaştırınız.	➤ Permanant maddesinin uzun süre ağzının açık kalmasından dolayı amonyağın uçtuğuna ve sonucunda da pH değerinin düştüğüne dikkat ediniz. ➤ Dikkatli olunuz.
➤ Bir saçı bir lam (küçük cam parçası) üzerine koyunuz ve uçlarını uhu ile yapıştırınız. ➤ Üzerine bir lamel koyarak gözlemleyiniz. ➤ Sonra üzerine alkalik permanant losyonu (asıl permanant maddesi) damlatarak saçın şişmesini gözlemleyiniz. ➤ Deneyi rengi açılmış (gözenekli saçta tekrarlayınız.) ➤ Normal saç ve rengi açılmış saçtaki değişiklikleri karşılaştırınız.	➤ Alkalik permanant maddelerinin saçı şişirdiğini gözlemleyiniz. ➤ Rengi açılmış gözenekli saçların daha çok şiştiğine dikkat ediniz.
➤ Değişik firmalara ait fiksaj maddelerinin pH değerlerini ölçünüz.	➤ Fiksaj maddelerinin asit tepkisi gösterdiğine dikkat ediniz.
➤ Değişik firmalara ait permanant losyonlarının uygulama talimatlarını okuyunuz. ➤ Değişik uygulamaları karşılaştırınız.	➤ Firmalara ait uygulama farklılıkları olduğuna dikkat ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Yaptığınız çalışmaları ölçütlere göre değerlendirerek, eksik veya hatalı gördüğünüz davranışlarınızı tamamlama yoluna gidiniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
1	Değişik firmalara ait permanant ilaçlarının kokusunu kontrol ettiniz mi?		
2	Birkaç farklı permanant ilacından birkaç miligram alıp bir cam kaba doldurdunuz mu?		
3	pH değerlerini turnusol kağıdı ile ölçtünüz mü?		
4	Yarım saat sonra tekrar pH değerlerini ölçtünüz mü?		
5	pH değerleri arasındaki farkı karşılaştırdınız mı?		
6	Bir saç bir lam üzerine koyup, uçlarını uhu ile yapıştırdınız mı?		
7	Üzerine bir lamel koyarak gözlemlediniz mi?		
8	Sonra üzerine alkalik permanant losyonu (asıl permanant maddesi) damlatarak saçın şişmesini gözlemlediniz mi?		
9	Deneyi rengi açılmış (gözenekli) saçta tekrarladınız mı?		
10	Normal saç ve rengi açılmış gözenekli saçtaki değişiklikleri karşılaştırdınız mı?		
11	Değişik firmalara ait fiksaj maddelerinin pH değerlerini ölçtünüz mü?		
12	Değişik firmalara ait permanant losyonlarının uygulama talimatlarını okuyarak değişik uygulamaları karşılaştırdınız mı?		
	DÜZENLİ VE KURALLARA UYGUN ÇALIŞMA		
13	Çoğu permanant ilacının kokusunun aynı olduğuna dikkat ettiniz mi?		
14	Permanant losyonunu koklarken burnunuza çok yaklaştırmamaya özen gösterdiniz mi?		
15	Permanant losyonunu koklarken derin nefes almamaya özen gösterdiniz mi?		

16	Permanant maddesinin uzun süre ağzının açık kalmasından dolayı amonyağın uçtuğuna ve sonucunda da pH değerinin düştüğüne dikkat ettiniz mi?		
17	Dikkatli oldunuz mu?		
18	Alkalik permanant maddelerinin saçı şişirdiğini gözlemlediniz mi?		
19	Rengi açılmış gözenekli saçların daha çok şiştiğine dikkat ettiniz mi?		
20	Fiksaj maddelerinin asit tepkisi gösterdiğine dikkat ettiniz mi?		
21	Firmalara ait uygulama farklılıkları olduğuna dikkat ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda HAYIR şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TEST

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz.

Açıklama: Aşağıda size verilen cümleleri dikkatli okuyarak yanlarındaki boşluklara doğru (D) ya da yanlış (Y) işareti koyunuz.

- 1-() Saça kalıcı dalga verme işlemine permanant denir.
- 2-() Tioglikolat asıl permanant maddesinin içeriğinde bulunan bir maddedir.
- 3-() Talk permanant losyonlarının içeriğinde bulunan bir maddedir.
- 4-() Oksidasyon sayesinde disülfür köprülerini yeniden yeni konumlarında sabitleştirirler.
- 5-() Alkaliler saçı şişirirler ve böylece permanant ilacının saçta girmesine engel olurlar.
- 6-() Asıl permanant maddesinin içeriğinde olan indirgeme maddesi, saçta bulunan disülfür bağlarını sabitler.
- 7-() Permanant losyonunun yaklaşık % 60'ını su oluşturur.
- 8-() Permanant losyonlarının ağzı açık bırakılmalıdır.
- 9-() Permanant losyonları sıcaktan ve soğuktan korunmalıdırlar.
- 10-() Fiksaj maddesi saçın yeni şeklini sabitler.

NOT: Cevap anahtarınız modülün sonundadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili konuyu tekrarlayınız. Başarılıysanız bir sonraki bölüme geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyet ile gerekli ortam ve araç-gereç sağlandığında saç boyalarını ve renk açıcı kozmetikleri seçerek, tekniğine uygun uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Kozmetik satış noktalarına giderek, markalara ait boya çeşitlerini ve renk açıcı kozmetikleri araştırınız ve sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.

4. SAÇ BOYALARI VE RENK AÇICILAR

4.1. Saç Boyaları

4.1.1. Tanımı

Rengi açılmış, beyazlamış saç boyayarak daha genç bir görünüm sağlamak, saçın rengini değiştirerek moda uygun hale getirmek için kullanılan kozmetiklere saç boyaları kozmetiği denir. Saç boyama, yalnızca beyaz saçları örtmek değil, aynı zamanda güzelleşmek amacıyla kullanılmıştır. Bugün değişik formülasyonlarda boyalar imal edilmiş organik boyalar kullanılsa bile, burada boya maddelerinin tarihine kısaca bakmak gereklidir.

4.1.2. Bitki Boyaları

En eski boyalar olup, en tutulan bitkisel boya kınadır. Afrika ve Asya’da yetişen kına bitkilerinin saplarından ve yapraklarından elde edilen boya, saçlara turuncu-kırmızı renkler verir. Kına günümüzde de kullanılmaktadır.

Bir çivit (endigo) bitkisinin kuru ve toz yapraklarından elde edilen boya, mavimsi renk tonları verir. Bunun kınayla karışımından açık kahverenginden siyaha kadar tonlar elde edilir.

Papatya, somak, ceviz, meşe kabuğu karışım oranına, konsantrasyonuna ve bekleme süresine göre sarı, kahverengi ya da koyu renkler verirler.

Bu bitki boyalarının kullanımları genellikle aynı biçimdedir. Kuru öğütülmüş bitki parçacıkları (yapraklar, çiçekler, saplar, kabuklar v.b.) sıcak suyla bir bulamaç haline getirilirler ve saçta sürülürler.

Bitkisel boyaların yararı saç yapısına zarar vermemeleri ve tanen çiçekleri sayesinde saç gözeneklerini sıkıştırıcı bir etki yapmalarıdır. Sakıncaları ise, renk tonunun kesin olarak belirlenememesi ve kullanımın çok ayrıntılı olmasıdır.

4.1.3. Metal Tuzu Boyaları

Yine eski çağlarda kurşun, bizmut, bakır, gümüş ve demir tuzları çözeltileri saç boyamak için kullanılırlardı. Bu boyalar kaş, kirpik boyaları için günümüzde de kullanılmaktadırlar. Bu metal tuzları saç keratini içinde bağlanmış kükürt ile kahverengi ve siyah gibi saçı koyuya boyayan renkler oluştururlar.

Metal tuz boyalarının kullanımı, bitki boyalarınınkinden daha basittir, ama doğal etki yapmayan metalik parlaklık ve saçın hidrojen peroksit ile yapılan işlemlerle zarar görmesi sakıncalarıdır.

4.1.4. Kombine Boyalar

Bitki boyası ve metal tuzu karışımları ile bekleme süresi kısaltılmış ve özellikle koyu renklerde büyük renk tonu çeşidi elde edilmiştir. En önemli örnek rastıktır. Örneğin kınaya metal tuzları eklenerek elde edilir. Bu boyalar 1930 yılına kadar kullanılmıştır. Hazır toz halinde satılırlardı ve sıcak suyla karıştırılarak bulamaç haline getirilirlerdi.

4.1.5. Oksidasyon Boyalar

İlk sentetik saç boyası olarak 19 y.y.'ın ortasında pirogallol ortaya çıktı. Alkali içerikleri ve hava oksijeni ile birlikte kahverengi bir bileşik oluşturuyorlardı ve bu yüzyılda parafenilen diamin Paris'te oksidasyon saç boyası olarak patent aldı. Bugün kullanılan oksidasyon boyalardaki renk oluşturucuların en bilinen örneği paratolüen diamin'dir.

Oksidasyon boyalarının karakteristik özelliği, ancak oksidasyon yoluyla yapay boya pigmentlerini oluşturan renksiz renk oluşturucu moleküller meydana getirirler. Bunlar kolay kullanılabilir olduklarından ve doğal bir sürü renk sunduklarından, pigmentsiz saç bile iyi örtüklerinden ve diğer kimyasal işlemlerin yapılmasına olanak verdiklerinden bitki ve metal boyaların yerini almışlardır.

4.1.6. Oksidasyon Saç Boyalarının Bileşimi

Oksidasyon boyaları, oksidasyon boyaları ile boya yapmak için birbirinden ayrı iki maddeye ihtiyaç vardır. Bunlar,

- Boya Maddesi Taşıyıcı (Renk Oluşturucu)
- Oksijen Taşıyıcı

4.1.6.1. Boya Maddesi Taşıyıcıları

Krem ya jöle ya da krem-jöle kombineli ve aşağıdaki ana maddeleri içeren maddelerdir:

- **Renk Oluşturucu:** Oksidasyon yoluyla yapay pigmentler oluştururlar. Bunlar alt yapı boyaları olarak daha çok sarı ve kahverengi tonlar verirler, böylece ana ton içinde belirleyici olurlar.
- **Nüanslama Boyaları:** Sarı, kırmızı, turuncu, kül, gümüş ya da mat tonlardadırlar ve saçı doğrudan boyarlar.
- **Alkali (Amonyak):** Saçı şişirir, böylece kutikula pulcuklarını açar ve korteks liflerini gevşetir. Saç, saç renk oluşturucu molekülleri alabilecek duruma gelir. Ayrıca hidrojen peroksit preparatının sitabile edici asidini nötrleştirmek zorundadır. Oksidasyon boyaları en iyi alkali ortamda geliştiklerinden, alkali oksidasyon olayını da teşvik eder. Alkalilerin saçta zarar verici etkilerinden dolayı, modern boyada olabildiğince az alkalide oluşturulmaya çalışılmaktadır.
- **Alkalik Tuzlar:** pH değerini ayarlayarak kimyasal olaylara kumanda ederler.
- **Koyulaştırıcılar:** Sıvının akmasını önlerler ve saçta yapışma kapasitesini artırır. Emülsiyonların (kremlerin) koruyucu ve besleyici etkileri vardır. Buna karşın jöleler daha büyük ıslatma kapasitesine sahiptirler ve daha kolay sürülürler.
- **Nemlendiriciler:** Maddenin aynı oranda sürülmesini ve durulanmasını kolaylaştırır.

4.1.6.2. Oksijen Taşıyıcıları

Farklı konsantrasyonlardaki hidrojen peroksit çözeltileridir. Yapay pigment oluşumunu ve doğal pigmentleri kısmi olarak indirgemek için gerekli olan aktif (atomer) oksijeni verirler.

4.1.7. Saç Boyamadaki Kimyasal İşlemler

Saçın alkali madde tarafından şişirilmesi ve çözülmesinden sonra, küçük renk oluşturucu moleküller hidrojen peroksit ile aynı anda saçta girebilirler. Hidrojen peroksit aktif (atomer) oksijeni ayırır. Bu oksijen küçük renk oluşturucu molekülleri daha büyük renkli moleküller halinde bağlar. Küçük parçalar halinde saçta ulaşan ve orada birleşen moleküller, şimdi daha büyük olan hacimleri sayesinde saçta bir tür kafes etkisiyle tutulurlar. Bu yapay oluşmuş boya maddesinin bir kısmı, saç keratini ile kimyasal bileşimlerde oluşturur ve oksidasyonlu saç boyalarının doğal etkisi ve dayanıklılığı bununla açıklanır.

Saça girmiş nüanslama boyları yine saanın keratin yapısında depolanırlar. Doğal pigmentler gibi yapay boya maddelerinin de büyük kısmı kortekte depolanmıştır ve saydam kutikul pulcukların altından görünürler. Oksidasyon boylarının saflığı ve doğal etkisi buna dayanır.

Aynı saç açma işleminde olduğu gibi oksidasyon maddeleri yüzünden boyama sırasında da doğal pigmentlerin bir kısmı indirgenir. Hidrojen peroksidin (H₂O₂) konsantrasyonu ne kadar fazla ise renk açma etkisi de o kadar fazladır. Oksidasyon maddesinin belli bir fazlalığı ile boyama sırasında yeni oluşmuş yapay pigmentlerin az bir yüzdesi yeniden indirgenebilir. Böylece bekleme süresi biraz aşıldığında hemen koyu bir renk tonu elde edilmez. Her iki olay yani doğal pigmentlerin bir kısmının indirgenmesi ve çok fazla olmuş yapay pigmentlerin indirgenmesi, bir saç renginin dengeleme kapsamı açısından önemlidir.

Boya maddesinin alkalitesi yüzünden son olarak alkali artıklarını nötrleştiren ve kutikul pulcuklarını kapatan asitli madde ile işlem yapmak gerekir.

4.1.8. Saç Boyaların Sınıflandırılması

Saç boyları, saç üzerindeki dayanıklılık sürelerine göre sınıflandırılır. Saç boyama sürelerine bağlı olarak, geçici, yarı sabit ve sabit saç boyları tipinde önerilirler. Her birinin saç boyama düzenekleri farklıdır.

4.1.8.1. Geçici Saç Boyaları

Geçici saç boyları çubuk, jel, sprey veya köpük şeklinde olabilir. Saça uzun süre kalmaz ve şampuanla kolaylıkla uzaklaştırılır. Genellikle, karbon siyahı bazen de asidik boylar kullanılır.

Bu tür boylar ile renklendirme, saçtan tek yıkamayla çıkarılabilen boya maddelerinin kombinasyonun saça uygulanmasıdır. Bunlar saç çok hafif boyayabilirler ya da saçın doğal rengini yoğunlaştırabilir, sararan gri saç beyazlatır ya da açılmış saçlardaki sarı ve kırmızı tonları düzeltir. Geçici boylarda kullanılan saç boyları keratin bakımından zayıf olmalı, ışığa karşı dayanıklılığı olmalı, yastığı ve kıyafetleri boyamaması için friksiyona dayanıklı olmalı ve şampuanla kolayca yıkanabilmelidir. Bu boylar genelde tekstil boyama endüstrisinden alınan, suda çözünebilir asit renklendiricilerdir. Renk tanecikleri saç bakımı ve saç stili ürünlerinin temel katkı maddesi olan reçineler tarafından saçın yüzeyinde tutunurlar.

Geçici saç boyları genellikle sulu ya da hydro alkolik losyon ya da sprey şeklinde bulunur. Aynı zamanda saç şekillendirmeye katkıda bulunan, saçın dolaşmasını önleyen, yumuşaklık ve esneklik sağlayan anyonik ve katyonik polimerler içerirler.

Bu tür boyamanın yararları saçtan kolayca çıkarılabilmesi, doğal ya da boyalı saç uygulanabilmesi, kolay uygulanması ve yan etkilerinin olmamasıdır.

4.1.8.2. Yarı Sabit Saç Boyaları

Yarı sabit saç boyaları sıvı, jel veya krem şeklinde olabilir. Bu boyalar nötr ya da katyonik çözünürlüğü düşük, eriyebilirliği olan renklendiriciler içerirler.

Bu boyalar keratin bakımından daha güçlü, üst deriye nüfus edecek kadar küçük, saç korteksine tutunan moleküllerdir. Onlar yapısında hiçbir değişikliğe uğramadan saçı doğrudan boyarlar. Yıkama sıklığına bağlı olarak 3–6 hafta sonra saçtan çıkarlar.

Yarı kalıcı boyama özellikle, hidrojen peroksit bazlı saç boyası kullanmak istemeyen bayanlarca tercih edilir. Kolay kullanımıyla doğal ya da rengi açılmış saçın doğal renk ve ton çeşitliliği sunar, sık yıkamayla etkileri azaltılabilir, saçın renk vermek için hidrojen perokside ihtiyaç yoktur ve saç liflerinin bozulmasına neden olmazlar.

Yarı kalıcı boya, beyazları yeterince kapatır (saçtaki beyaz oranı %30'unu aşmıyorsa). Bu boyalar peroksit içermediği için saçın parlaklık vermez.

4.1.8.3. Sabit Saç Boyaları

Sabit saç boyaları geçici ve yarı sabit saç boyalarından çok daha kalıcı saç boyama etkisine sahiptir. Bu grupta oksidasyon, bitkisel-bazlı ve metalik saç boyaları yer alır.

4.2. Saç Açıcılar

4.2.1. Tanımı

Saçın rengini açmak amacıyla üretilen kozmetiklere renk açıcılar denir.

4.2.2. Renk Açıcıların Bileşimi ve Etkisi

Sarı saçın sahip olma arzusu çok eski yıllardan beri vardır. Eskiden odun külü, kireç ve sodadan alkalik çözeltilerle ve güneş yardımıyla koyu saçın açılması için çalışılırdı. Ayrıca bitki özütleri de kullanılırdı. Bunun yanı sıra saçın altına, gümüş veya bakır tozu serpilirdi. Şüphesiz bu yöntemler tatmin edici değildi.

Saçın rengini açıcı preparatlar, saçın rengini veren melanin pigmentini okside ederek saçın rengini açarlar. Çoğu saç rengini açıcı ürün, kullanılacağı zaman karıştırılan iki ayrı preparattan oluşurlar. Bunlar,

- Emülsiyon, krem, jöle ya da toz halde bulunan renk açma maddesi,
- Oksidasyon maddesidir.

4.2.2.1. Renk Açma Maddesi

Amonyak ve çeşitli alkalik tepkimeli tuzlar gibi alkalileştirme maddeleri, renk açma preparatlarının en önemli bileşenleridir.

- Bunlar saçı şişirirler ve emici hale getirirler.

- Hidrojen peroksit, preparatların stabilize edici asitlerini nötrleştirir ve böylece oksijen parçalanmasına olanak verirler.
- Pigmentlerin oksidasyonu yalnızca alkalili alanda olduğundan, sararma işlemine teşvik ederler.
- Alkalik amonyum tuzlar, amonyağı ayırabilirler ve böylece bekleme süresi sırasında, uçan uçucu alkaliği belli bir süre yedekleyebilirler. Yani pH değerini stabilize ederler ve daha uzun bir süre bekleme süresi verirler.

4.2.2.2. Renk Açma Maddesinin Bileşimi

- **Koyulaştırma Maddeleri:** Toz açıcı bulamacının rengi açılmaması gereken bölgelere akmasını engeller, bu amaçla toz açıcı içinde magnezyum karbonat, magnezyum ve alüminyum silikat gibi toz cisimcikleri eklenir.
- **Koruyucu Maddeler:** Yağımsı maddeler ve balmumu gibi (lanolin, lesitin, stearin) maddeler saç yapısının görebileceği zararları azaltırlar.
- **Nemlendiriciler:** Saçın aynı oranda ıslatılmasını sağlarlar ve toz açıcı maddesinin saçta işlenmesini teşvik ederler.
- **Boya İlaveleri:** İstenmeyen sarı-turuncu tonlarının oluşumunu önler ya da zayıflatır.
- **Tek Tuzlar:** Hidrojen peroksit ile birleşerek ek oksijeni açığa çıkarırlar ve böylece sürecin uzatılmasına olanak verirler.

4.2.2.3. Oksidasyon Maddesi

Bu madde % 6–12 arasındaki nadir olarak da % 18’lik konsantrasyonda olan hidrojen peroksittir. Oksidasyon yoluyla renk açma işlemini sağlar. Hidrojen peroksit konsantrasyonu, kullanıma hazır toz açıcı bulamacında % 9’luk üzerinde olmamalıdır.

- **Sarartma Kuvvetlendiricisi:** Bunlar ek olarak alkalileştiriciler, oksidasyon maddeleri ve çoğunlukla matlaştırıcılar içerirler.

4.2.2.4. Saçın Renginin Açılması Sırasındaki Kimyasal Olaylar

Saçın rengini açma işlemindeki renk açılması, karmaşık kimyasal olaylara dayanır.

Renk açma maddesi ile oksidasyon maddesinin bir araya gelmesiyle, kendisiyle hidrojen peroksit preparatının stabilize edildiği asit nötrleştirilir. Böylece oksijen artık ayrılabilir. Renk açma maddesi içinde bulunan alkali saçı kuvvetli asitlerle çözdüğünden oksidasyon maddesi, saçta etkili olabilir. Pigmentlerle birleşen yani onları okside eden aktif oksijen ayrılır. Bu sırada saç boyama maddesinin bir kısmı indirgenir ya da kimyasal olarak öylesine değişirler ki, renkliliğini kaybederler. Böylece saçın rengi açılır. Asit tepkimeli

preparatlarla yapılan son işlem sayesinde alkalik artıklar nötrleştirilerek saçtan arındırılmak zorundadır.

Renk açma güçlü alkalide ve yüksek oksidasyon maddesi konsantrasyonundan dolayı saç yapısına çok büyük zarar verebilirler. Saçın rengini açma şu durumlarda yapılır:

- İstenilen renk, doğal saç renginin 3–5 derece açığı ise ve daha açık boyama ile elde edilemiyorsa,
- Boyalı saçın renginin açılması gerekiyorsa,
- Koyu renk saç, örneğin orta kahverengi, daha açık bir tona boyanacaksa,
- Saçta moda olan saç tutamları isteniyor ise.

4.2.3. Renk Açıcıların Çeşitleri

4.2.3.1. Emülsiyon Renk Açıcısı

Emülsiyon renk açıcıları üç farklı bölümden oluşmaktadır:

- Yağ veya jel renk açıcısı
- Hidrojen peroksit [normalde 20 volüm(%6) veya 30 volüm(%9)]
- Güçlendirici veya aktifleştiriciler

Daima imalatçınızın talimatlarını kontrol ederek hangi kuvvet peroksit ile hangi sayıda güçlendirici veya aktifleştirici kullanacağınızı öğreniniz.

Doğru sırada bir karışım hazırladığınızdan emin olunuz. Genelde öncelikle peroksit veya güçlendiriciler karıştırılır ve sonra yağlı veya jelli renk açıcı eklenerek karışımın topak topak olmasını önleyebilirsiniz. Emülsiyon renk açıcıları, yoğunlukları kolayca tatbik edilebildiklerinden, kısmen bütün bir baş için ve uzayan kısımların açılması için iyi sonuç verir.

4.2.3.2. Toz Şeklinde ki Renk Açıcı

Pudra şeklindeki renk açıcıları iki tiptir:

- Renk açma tozu (toz açıcı)
- Hidrojen peroksit [(normalde 20 volüm (%6) veya 30 volüm(%9) arasındır)]

Bu iki madde sert olmayan bir kap içerisinde karıştırılır, ancak imalatçınızın talimatlarını gözden geçirerek krem peroksit yerine likidini kullanırken farklılık gösterebilecek peroksit miktarına dikkat ediniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki deneyleri uygulayınız.

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
SAÇ BOYALARI UYGULAYINIZ.	
➤ Sıcak su ve kına tozu ile bir boyama kabında bulamaç hazırlayınız. ➤ Hazırladığınız bulamacı değişik renklerdeki saç tutamlarına sürünüz. ➤ Yaklaşık 30 dakika bekletiniz. ➤ Saç tutamlarını yıkayınız. ➤ Oluşan renk farklılıklarını gözlemleyiniz ve gözlemlerinizi not alınız.	➤ Özellikle açık renkli saç tutamlarında canlı bir turuncu renk oluştuğuna dikkat ediniz.
➤ Kına ile boyanmış bir saç tutamını yıkayınız. ➤ Kınanın saçtaki dayanıklılığını gözlemleyiniz. ➤ Modern boyalarla boyanmış saç tutamlarını yıkayınız. ➤ Boyanın saçtaki dayanıklılığını gözlemleyiniz.	➤ Kınanın modern boyalara oranla daha az dayanıklı olduğunu gözlemleyiniz. ➤ Dikkatli olunuz.
➤ Koyu renk bir krem boyayı %6'lık hidrojen peroksit ile karıştırınız. ➤ Aynı miktardaki boyayı bu kez damıtılmış su ile karıştırınız. ➤ Her iki karışımda oluşan değişiklikleri gözlemleyerek not alınız.	➤ Hidrojen peroksit ile karıştırılan koyu renk boyanın hızla koyulaştığına dikkat ediniz. ➤ Su ile karıştırılan boyanın renginin çok az değiştiğine dikkat ediniz.
➤ Bir cam levha üzerine hidrojen peroksit damlatmadığınız krem boyayı (orta kahverengi) sürünüz. ➤ Aynı miktardaki boyaya bu kez %6'lık hidrojen peroksit ekleyerek cam levha üzerine sürünüz. ➤ 20 dakika bekledikten sonra oluşan renkleri karşılaştırınız. ➤ Gözlemlerinizi not ediniz.	➤ Hidrojen peroksit ile karıştırılan boyanın içinin ve dışının boyandığına dikkat ediniz. ➤ Sadece boya sürdüğümüz cam levhadaki boyanın sadece yüzeyinin havanın oksidasyonu ile boyandığına dikkat ediniz.

RENK AÇICI UYGULAYINIZ.	
➤ İki tane aynı özellikte saç tutamı hazırlayınız. ➤ Bu tutamları çeşitli saç açıcı maddelerle işleme sokunuz. ➤ Birinci tutamı toz açıcıyla hazırlanmış renk açıcısında bekletiniz. ➤ İkinci tutamı açıcı kremi ile hazırlanmış renk açıcısında bekletiniz. ➤ 30 dakika beklettikten sonra saç tutamlarını durulayınız (asit durulaması). ➤ Sonuçları hiç işlem görmemiş bir saç tutamı ile karşılaştırınız. ➤ Gözlemlerinizi not ediniz.	➤ En fazla açılmanın toz açıcı ile yapılan işlemde olduğuna dikkat ediniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Yaptığınız çalışmaları ölçütlere göre değerlendirerek, eksik veya hatalı gördüğünüz davranışlarınızı tamamlama yoluna gidiniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
	SAÇ BOYALARI UYGULAYINIZ		
1	Sıcak su ve kına tozu ile bir boyama kabında karışım hazırladınız mı?		
2	Hazırladığınız karışımı değişik renklerdeki saç tutamlarına sürdünüz mü?		
3	Yaklaşık 30 dakika beklettiniz mi?		
4	Saç tutamlarını yıkadınız mı?		
5	Oluşan renk farklılıklarını gözlemleyip ve gözlemlerinizi not aldınız mı?		
6	Kına ile boyanmış bir saç tutamını yıkadınız mı?		
7	Kınanın saçtaki dayanıklılığını gözlemlediniz mi?		
8	Modern boyalarla boyanmış saç tutamlarını yıkadınız mı?		
9	Boyanın saçtaki dayanıklılığını gözlemlediniz mi?		
10	Koyu renk bir krem boyayı %6'lık hidrojen peroksit ile karıştırdınız mı?		
11	Aynı miktardaki boyayı bu kez damıtılmış su ile karıştırdınız mı?		
12	Her iki karışımda oluşan değişiklikleri gözlemleyerek not aldınız mı?		
13	Bir cam levha üzerine hidrojen peroksit damlatmadığınız krem boyayı(orta kahverengi) sürdünüz mü?		
14	Aynı miktardaki boyaya bu kez %6'lık hidrojen peroksit ekleyerek cam levha üzerine sürdünüz mü?		
15	20 dakika bekledikten sonra oluşan renkleri karşılaştırdınız mı?		
16	Gözlemlerinizi not ettiniz mi?		
	RENK AÇICI UYGULAYINIZ		
17	İki tane aynı özellikte saç tutamı hazırladınız mı?		
18	Bu tutamları çeşitli saç açıcı maddelerle işleme soktunuz mu?		
19	Birinci tutamı toz açıcıyla hazırlanmış renk açıcısında beklettiniz mi?		
20	İkinci tutamı açıcı kremi ile hazırlanmış renk açıcısında beklettiniz mi?		
21	30 dakika beklettikten sonra saç tutamlarını duruladınız mı? (asit durulaması).		
22	Sonuçları hiç işlem görmemiş bir saç tutamı ile karşılaştırdınız mı?		
23	Gözlemlerinizi not ettiniz mi?		

	DÜZENLİ VE KURALLARA UYGUN ÇALIŞMA		
24	Özellikle açık renkli saç tutamlarında canlı bir turuncu renk oluştuğuna dikkat ettiniz mi?		
25	Kınanın modern boyalara oranla daha az dayanıklı olduğunu gözlemlediniz mi?		
26	Hidrojen peroksit ile karıştırılan koyu renk boyanın hızla koyulaştığına dikkat ettiniz mi?		
27	Su ile karıştırılan boyanın renginin çok az değiştiğine dikkat ettiniz mi?		
28	Hidrojen peroksit ile karıştırılan boyanın içinin ve dışının boyandığına dikkat ettiniz mi?		
29	Sadece boya sürdüğümüz cam levhadaki boyanın yüzeyinin havanın oksidasyonu ile boyandığına dikkat ettiniz mi?		
30	Dikkatli oldunuz mu?		

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyette kazanmış olduğunuz bilgileri aşağıda verilen soruları cevaplandırarak değerlendiriniz.

OBJEKTİF TESTLER

AÇIKLAMA: Aşağıda bir grup çoktan seçmeli soru verilmiştir. Çoktan seçmeli sorularda doğru cevabın önündeki harfi yuvarlak içine alınız.

- Aşağıda verilenlerden hangisi saç boyası çeşitlerinden **değildir?**
 - Kalıcı boyalar
 - Yarı kalıcı boyalar
 - Oryal boyalar
 - Geçici saç boyaları
- Aşağıdakilerden hangisi oksidan boyaların bileşimlerinde **bulunmaz?**
 - Renk oluşturunucular
 - Alkalik tuzlar
 - Nemlendiriciler
 - Fiksaj maddeleri
- Aşağıda verilen maddelerden hangisi geçici saç boyaların özelliklerinden **değildir?**
 - Saçta uzun süre kalmazlar.
 - Şampuanlama ile saçtan uzaklaştırılmazlar.
 - Doğal ve boyalı saçta uygulanabilirler.
 - Kolay uygulanırlar ve yan etkisinin olmaması.
- Aşağıda verilen maddelerden hangisi yarı sabit saç boyaların özelliklerinden **değildir?**
 - Saçtan uzaklaşmaları uzun zaman alır.
 - Saçta renk vermek için hidrojen peroksida ihtiyaç **yoktur.**
 - Beyaz saçları yeterince kapatırlar.
 - Saçtan 3–6 hafta sonra çıkarlar.
- Aşağıdakilerden hangisi saç açıcı maddelerin bileşimlerinde **bulunmaz?**
 - Koyulaştırıcı maddeler
 - Koruyucu maddeler
 - Tek tuzlar
 - Dalga vericiler

6. Sa rengini açma hangi durumlarda **yapılmaz?**

- A) Boyalı saçın rengi açılmak isteniyorsa.
- B) Beyaz saçların kapatılması için.
- C) Saçta moda olan sa tutamları istenirse.
- D) Koyu bir sa açık bir renge boyanacak ise.

NOT: Cevap anahtarınız modülün sonundadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetlerini tekrarlayınız.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları cevaplayarak, modül faaliyetinde kazanmış olduğunuz bilgilerinizi ölçünüz.

1. () Saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçtaki yağ, kir, jöle gibi biyolojik ve kimyasal artıkları saçtan arandıran temizleyici ürünlere şampuan denir.
2. () Yüzey etkin maddeler derinin kurumasına, çatlamasına ve pul pul kalkmasına neden olurlar.
3. () Asitli yıkamalar (sirke, limon) şampuan atıklarını arındırarak, suyun kirecini kırarak, saçta yumuşaklık ve parlaklık verecek, aynı zamanda saç ve saçlı derinin pH'ını normal seviyeye getirecektir.
4. Saçın temizlenmesinden sonra..... almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek,..... kazandırmak,düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelten kozmetikler kullanılır.
5. Sprey saç iyice, esnek olmalı, yıkama ve.....kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır.
6. () Saça kalıcı dalga verme işlemine permanant denir.
7. () Oksidasyon sayesinde disülfür köprülerini yeniden yeni konumlarında sabitleştirirler.
8. () Alkaliler saçı şişirirler ve böylece permanant ilacının saçta girmesine engel olurlar.
9. () Asıl permanant maddesinin içeriğinde olan indirgeme maddesi, saçta bulunan disülfür bağlarını sabitler.
10. () Fiksaj maddesi saçın yeni şeklini sabitler.
11. Aşağıdakilerden hangisi oksidan boyaların bileşimlerinde **bulunmaz?**
 - A) Renk oluşturunucular
 - B) Alkalik tuzlar
 - C) Nemlendiriciler
 - D) Fiksaj maddeleri

12. Aşağıdakilerden hangisi saç açıcı maddelerin bileşimlerinde bulunmaz?

- A) Koyulaştırıcı maddeler
- B) Koruyucu maddeler
- C) Tek tuzlar
- D) Dalga vericiler

13. Saç rengini açma hangi durumlarda yapılmaz?

- A) Boyalı saçın rengi açılmak isteniyorsa
- B) Beyaz saçların kapatılması için
- C) Saçta moda olan saç tutamları istenirse
- D) Koyu bir saç açık bir renge boyanacak ise

NOT: Cevap anahtarınız modülün sonundadır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 CEVAP ANAHTARI

1. Saçın temizlenmesinden sonra **kolay şekil** almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, **hacim** kazandırmak, **kırıklarını** düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelten kozmetikler kullanılır.
2. Saç kremleri saç yıkandıktan sonra yıkama ile kaybolan **yağ** maddelerini yedeklemek ve böylece saçı daha **yumuşak** yapmak, saça doğal bir **parlaklık** vermek için kullanılır.
3. Sprey saça iyice **yapışmalı**, esnek olmalı, yıkama ve **fırçalamayla** kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır.
4. Saç setleştiricileri suni reçinelerin, besleyici maddelerin, koku maddelerinin ve boyaların bileşiminden oluşan **alkol** çözeltilerdir.
5. Köpük kapları kullanılmadan önce mutlaka **çalkalanmalıdır**.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3 CEVAP ANAHTARI

1	C
2	D
3	B
4	A
5	D
6	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-4 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	Y
4	D
5	Y
6	D
7	D
8	Y
9	D
10	D

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1. D
2. D
3. D
4. Saçın temizlenmesinden sonra **kolay şekil** almasını sağlamak, taranmasını kolaylaştırmak, elektriklenmesini önlemek, **hacim** kazandırmak, **kırıklarını** düzeltmek ve pürüzsüz, ipeksi bir görünüm kazandırmak için saç görünüşünü düzelten kozmetikler kullanılır.
5. Sprey saç a iyice **yapışmalı**, esnek olmalı, yıkama ve **fırçalamayla** kolayca saçtan uzaklaştırılmalıdır
6. D
7. D
8. Y
9. Y
10. D
11. D
12. D
13. B

KAYNAKÇA

- BRQONMEN Meredith, (Çev. G.SUVEREN), **Vogue Vücut ve Güzellik Kitabı**, Kırıl matbaası, İstanbul 1978.
- GÜVEN Kasım Cemal, **Tıbbi ve Kozmetik Formüller**, Nobel Tıp Kitapevi, 10. Baskı, İstanbul 2001.
- **KİESER (Çev. DÖVENLER Ş. Canan)**, Saç ve Cilt Bakımı Esasları ve Teknolojisi. **Kız Teknik Eğitim Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi** Kuaförlük alanında çeviriler dizisi 1.
- MCGARRY Marguerite, **Tüm Kuaförlük Bilimi**, Gaye matbaa, Ankara 1995.
- On Line Kozmotoloji Dergisi Sayı:2, Cilt1, Yıl:2002.
- YAZAN Yasemin, (Editör), **Kozmetik Bilimi**, 1. Baskı, Nobel Tıp Kitapevi, İstanbul 2004.